Рус телендә гомуми урта белем бирү оешмаларының татар төркемнәрендә белем алучы
9 нчы сыйныф укучыларына татар әдәбиятыннан муниципаль тур өчен олимпиада сорауларына җаваплар

Максималь балл – **45**.

1. Татар халык авыз иҗатының кайсы жанры турында сүз баруын языгыз (2 балл):

- матур яңгырашлы, аһәңле, затлы сүз дигәнне аңлата;
- ул кемнеңдер исемен, ниндидер вакыйгаларны данлау, киләчәк буыннар хәтеренә, халык күңеленә язып шул тарихта калдыру дигән сүз;
- бу жанрда иҗат ителгән әсәрләрнең күпчелеге үзәгендә алып-батыр яки пәһлеван образы тора.

Җавап: дастан

2. Хаталбелән бирелгән төшенчәләр рәтен күрсәтеп языгыз (2 балл):

а) тарихи җыр, газәл, дастан, мөнәҗәт

ә) йола һәм уен-бию җырлары, тарихи җырлар, лирик озын җырлар, җырлар, кыска җырлар

б) драма, комедия, трагедия, трагикомедия

Җавап: а) тарихи җыр, газәл, дастан, мөнәҗәт

3. Әдипләр портретларын һәм әсәрләргә рәсем-иллюстрацияләрне карагыз.

а) Язучыларны һәм аларның әсәрләренә ясалган рәсемнәрне туры китереп билгеләгез (3 балл):

1) 2) 3)

а) ә) б)

Җавап: 1) ә; 2) б; 3) а.

ә) Әсәрләрнең авторларын һәм исемнәрен языгыз (3 балл):

Җавап:

Габдулла Тукай «Пар ат»

Шәйхи Маннур «Муса»

Галимҗан Ибраһимов «Алмачуар»

б) Шул әсәрләрнең берсе турында белгәннәрегезне языгыз (5 балл).

4. Персонажларны кайсы әсәрдән алынганлыгын билгеләгез (4 балл):

1) Исмәгыйль а) «Сөйләнелмәгән хикәя»

2) Биктимер ә) «Галиябану»

3) Закир б) «Буранда»

4) Мостафа в) «Алмачуар»

Җавап: 1) ә; 2) а); 3) в; 4) б.

5. Шигырьдән өзекне укыгыз. Сорауларга җавап языгыз.

Мин монда хокуклы. Тукталып,
Чакырсам, әгәр дә ым кагып,
Рухыма тиң булып, рухыма, –
Яныма басачак мең Алып.
... Моң салып нәселем үткән бит,
Кодрәтем биредә күптән бит:
Сак басам түмгәкләр өстенә,
Аягым корымас микән, дип.

Биредә күлләрем – күзгеләр,
Күзгеләр һәрберсе – изгеләр...
Кыл дога һәм күзәт үзеңне, –
Күлләр дә болгана, түзмиләр.

Күкрәктә тыпырдый кош, дулап,
Очыртсам – барасы юл ерак...
Ак кошым, пакь кошым, очма син,

Йөрик бер Ватанда, төш юрап.

а) Әсәрнең исеме (1 балл)___________

ә) Әсәрнең авторы (1 балл)__________

б) Исегезгә төшерегез: шигырьдә нинди ил турында сүз бара? (2 балл)

____

____

____

в) Шигырьдәге теманы ачарга кайсы образлар ярдәм итә? Аларның мәгънәләрен аңлатып языгыз (4 балл)_________________________________

____

____

____

____

____

г) Әлеге шигыре белән автор нәрсә әйтергә теләгән? Әсәрнең идеясен билгеләгез (3 балл) ____

____

____

____

Җаваплар:

а) Каеннар илендә

ә) Мөдәррис Әгъләмов

б) Шигырьдә туган ил, Ватан, Болгар иле турында сүз бара

в) Каеннар иле – туган ил, мең Алып – Ватанның батырлары, түмгәк – тарихтагы канлы вакыйгалар, күл-көзге – тарих, Ак кош – ирек.

г) Кеше туган илен, Ватанын яратырга, сакларга, аның тарихын белергә, аның белән горурланырга тиеш.

6. Терәк сүзләрдән файдаланып, зур булмаган инша языгыз (15 балл).

Аулак өй, кичен, җеп эрләү, бәйләү, чигү, сөлге, бирнә, кызлар, егетләр, гармун, күңелле, җыр-бию, уен-көлке, шат тавышлар.

Иншагызның текстында әлеге сүзләрнең сайланышы иреклe.

Татар әдәбиятыннан мисаллар китерергә онытмагыз.

Иншагызга кыска һәм мәгънәле исем бирегез. Иншаның күләме – 8-10 җөмлә.

.